# Jānis Birks: Tūkstoš un 46 nakšu pasakas. Veselības politikā spēles noteikumi mainās biežāk nekā gadalaiki.

09.02.2011 14:36

*Jānis Birks: ārsts, a/s «Latvijas Jūras medicīnas centrs» valdes priekšsēdētājs.*
*Publicēts laikrakstā "Latvijas avīze", 09.02.2011.*

Vai kāds zina, kura nozare Latvijā tiek regulēta ar dokumentu, kas četru gadu laikā ir grozīts precīzi 17 reižu un vēl papildus izteikts 35 dažādās redakcijās? Pareizi, tie ir slavenie Ministru kabineta noteikumi nr. 1046, kas juridiski korekti saucas "Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība". Šis dokuments tika pieņemts 2006. gadā un ir ticis grozīts, mazākais, divas reizes gadā (2007. un 2008. gadā), bet, lielākais - sešas reizes viena gada laikā (gan 2009., gan 2010. gadā). Veselības nozarē strādājošie zina, ka šie MK noteikumi ir pamatdokuments, pēc kura medicīnas iestādes saņem samaksu par valsts pasūtījuma izpildi, attiecīgi plāno finanšu plūsmas, noslodzes, darba izpildes grafikus utt.

Kā jūs domājat, cik ilgspējīga var būt uzņēmuma politika, kuram spēles noteikumi mainās biežāk nekā gadalaiki? Šodien noteikumi fiziski izskatās kā milzīgs papīra blāķis, kam neredz ne gala, ne malas. Baidos, ka tā saturā īsti vairs neorientējas pat tā autori - ministrijas ierēdņi, par šā normatīva lietotājiem mediķiem nemaz nerunājot. Kam vajadzīgs milzīgs valsts aparāta darbs, kuram nav iznākuma, kurš nevis atvieglo, bet gan sarežģī dzīvi tūkstošiem mediķu un simtiem tūkstošu pacientu?

Pirms desmit gadiem Pasaules Bankas finansētais Veselības reformas projekts (tāds bija tā juridiskais nosaukums, lūdzu, nejaukt ar to, ko pašlaik par reformu dēvē atsevišķi politiķi un ierēdņi), piedāvāja ieviest tā saucamo DRG (*Diagnosis related groups*) sistēmu, pēc kuras tiktu veikta nozares finansēšana. DRG paredzēja noteikt darba apmaksu veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem pēc konkrētām diagnozēm, pieņemot, ka pacientiem ar līdzīgām saslimšanām ir nepieciešama vairāk vai mazāk vienāda ārstēšana, attiecīgi arī nepieciešamo finanšu resursu daudzums līdzīgiem gadījumiem. Sistēma bija viegli administrējama, skaidra un saprotama, turklāt gatava ieviešanai.

Tagad grūti pateikt, kurš no "trekno gadu" skurbumā esošajiem veselības ministriem aizmirsa par visu uz pasaules un sāka naudas dalīšanu "pa labi un savējiem", bet skaidrs ir tas, ka jebkura loģika un iepriekš veiktais darbs tika pazaudēts. Tāpat kā par vējā izmestu var uzskatīt to naudu, kas tika piešķirta Latvijas valdībai veselības reformas īstenošanai, t. sk. jau minētās DRG sistēmas ieviešanai. Starp citu, tā nauda tika vien aizdota, nevis Pasaules Bankas dāvināta, attiecīgi mēs, Latvijas nodokļu maksātāji, joprojām to atdodam no savām kabatām.

Domāju, ka Veselības ministrijai vēl nav par vēlu notīrīt putekļus no savulaik pašu sagatavotajiem dokumentiem un steidzami atgriezties pie to ieviešanas. Mēs, pārējie veselības nozares profesionāļi, kas toreiz arī piedalījāmies šo dokumentu tapšanā, būtu gatavi ministram un ministrijai palīdzēt.

Veselības ministrija izstrādā valsts veselības nozares politiku, kā arī organizē, koordinē un pārrauga tās īstenošanu, teikts VM interneta mājas lapā. Būsim godīgi - šobrīd ministrija īsteno neesošu politiku, jo

tādas vienkārši nav. Visi savulaik izstrādātie plāni ir vai nu mainījušies, vai vienkārši iegūluši to pašu ierēdņu plauktos. Ministrs Bārzdiņš skaidri demonstrē padomju celtnieka iemaņas, kad remonts vai jaunbūve bija jāsastellē līdz brīdim, kad ieradās komisija. Kad būs "komisija", ministram šobrīd grūti pateikt, bet skaidrs ir viens - ja ministrs turpinās neieklausīties nozares profesionāļos, tā pasaka turpināsies, tikai, baidos, laimīgu beigu tai nebūs. Sakārtojot veselības aprūpes finanšu plūsmu, ministrija beidzot kļūtu par politikas veidotāju, kas ir tās pamatuzdevums.